

FRI-2G.307-1-ERI-02

SURVEY ON ATTITUDES TOWARDS THE NEED TO IMPROVE THE FOREIGN LANGUAGE PROFICIENCY OF THE ACAMEDIC STAFF AT UNIVERSITY OF LIBRARY STUDIES AND INFORMATION TECHNOLOGIES²

Katya Taneva, MA

Department of Comprehensive Studies,
University of Library Studies and Information Technologies (ULSIT)
Tel: 0878987147
E-mail: k.taneva@unibit.bg

Assoc. Prof. Teodora Genova, PhD

Department of Comprehensive Studies,
University of Library Studies and Information Technologies (ULSIT)
E-mail: t.genova@unibit.bg

***Abstract:** This study is conducted as a survey to determine which lecturers at the University of Library Studies and Information Technologies perceive English language proficiency as a key element of their professional development and teaching effectiveness. The results demonstrate a strong awareness among lecturers of the increasing role of English in academic research, teaching, and international collaboration. In parallel, a complementary survey was conducted among students to capture their views of the necessity of lecturers' English competence. The findings indicate that students highly value this skill, associating it with access to current academic resources, improved teaching quality and greater opportunities for academic development, mobility and exchange. Overall, the perspectives of both lecturers and students highlight the pivotal importance of English language proficiency in enhancing the quality and competitiveness of higher education.*

***Key words:** English language proficiency, higher education, teaching quality, academic development.*

ВЪВЕДЕНИЕ

В условията на нарастваща глобализация и засилена международна научна и образователна комуникация, владеенето на английски език от страна на академичния състав на всеки един университет се превръща в ключова компетентност. То не само разширява достъпа до специализирана литература и научни публикации, но и улеснява включването в международни изследователски мрежи, академични обменни програми и съвместни проекти. Университетът по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ) не прави изключение от тази тенденция. В този контекст преподаватели от Департамента по общообразователни дисциплини, с ръководител на проекта доц. д-р Теодора Генова, осъществихме проучване по "Вътрешен конкурс за разработка на научни проекти по наредбата на МОН за условията и реда на оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на държавните висши училища научна или художествено творческа дейност" Проект N НИП 2025-01, 2025 на тема: "Изследване на нагласите за нуждата от повишаване на чуждоезиковата компетентност на академичния състав на Университетът по библиотекознание и информационни технологии".

Основната цел на настоящото изследване е да се анализират нагласите и възприятията на преподавателите и студентите в УниБИТ относно значимостта на владеенето на английски език в рамките на академичната и професионалната подготовка. Чрез събраните данни се цели да се установят:

- степента, в която преподавателите осъзнават необходимостта от владеене на английски език като част от своята академична квалификация и професионално развитие;

² Докладът е представен на конференция на Русенския университет на 25 октомври 2025 г. в секция „Образование – изследвания и иновации” с оригинално заглавие на български език: ИЗСЛЕДВАНЕ НАГЛАСИТЕ КЪМ НЕОБХОДИМОСТТА ОТ ПОВИШАВАНЕ НА УРОВНЯ НА ВЛАДЕЕНИЕ НА ЧУЖДИ ЕЗИЦИ СРЕД АКАДЕМИЧНИЯ ПЕРСОНАЛ В УНИВЕРСИТЕТА ПО БИБЛИОТЕЧНИ НАУКИ И ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ.

- как студентите оценяват важноста на езиковите компетентности у своите преподаватели и доколко ги свързват с качеството на обучението;
- съществуващите различия и сходства в гледните точки на двете групи участници;
- основните предизвикателства и бариери, които възпрепятстват усъвършенстването на езиковите умения.

Чрез изпълнението на тези задачи изследването има за цел не само да предостави обективна емпирична основа за текущото състояние, но и да послужи като отправна точка за формулиране на препоръки и стратегически подходи за по-ефективна интеграция на английския език в академичната среда.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В много университети в България и по света се предлагат дисциплини и програми на английски език, което се свързва както с повишаване на качеството на обучение, така и с увеличаване на международната видимост на университетите. За страни като България, където английският не е официален език, особено значение имат усилията за повишаване на езиковите компетенции на академичния състав, за да може да се гарантира по-широко включване в европейското образователно и научно пространство. В Европа са провеждани изследвания относно нуждата от повишаването на езиковите компетентности на академичния състав на университетите. Пример е изследването на Елена Ордуна-Ночито и Давиния Санчез-Гарсия от Факултетът по филология и английски език при Университетът Кампултене в Мадрид (Orduna-Nocito, E., & Sanchez-Garcia, D., 2021). Целта на тяхната разработка е да се анализира съвременното (не)съответствие между езиковите политики за обучение чрез английски език (EMI) и преподавателските практики, споделени от 28 преподаватели от 10 висши учебни заведения (Белгия, Дания, Франция, Италия и др.) в Европа. В края на изследването се отчита осезаема необходимост от разширяване и усъвършенстване на квалификационните програми по английски език за университетските преподаватели.

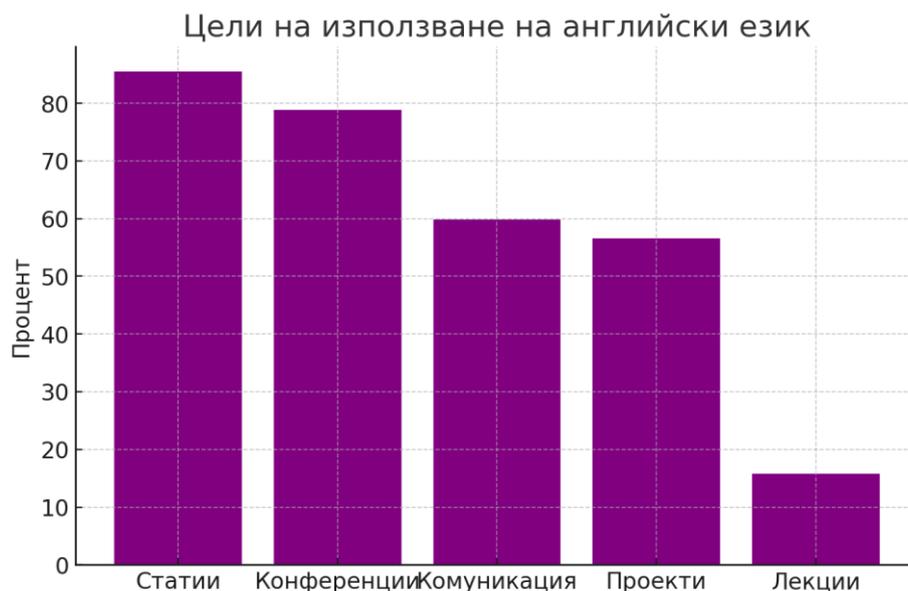
Изследването, което е обект на настоящия проект има за цел да установи нагласите и потребностите на академичния състав на УниБИТ относно повишаване на чуждоезиковата им компетентност. Проучването е подготвено и реализирано изцяло в онлайн среда, чрез два въпросника: единият е насочен към преподавателите, а другият – към студентите на УниБИТ.

В анкетата за преподавателите са включени въпроси, свързани с честотата на използване на английски език в преподавателската практика, нивото на владеене, потребността от допълнителна квалификация и отношението към научните източници на английски език.

Анкетата сред студентите съдържа демографски въпроси и акцентира върху възприемането на езиковите компетенции на техните преподаватели, както и върху значимостта на английския език за качеството на обучението.

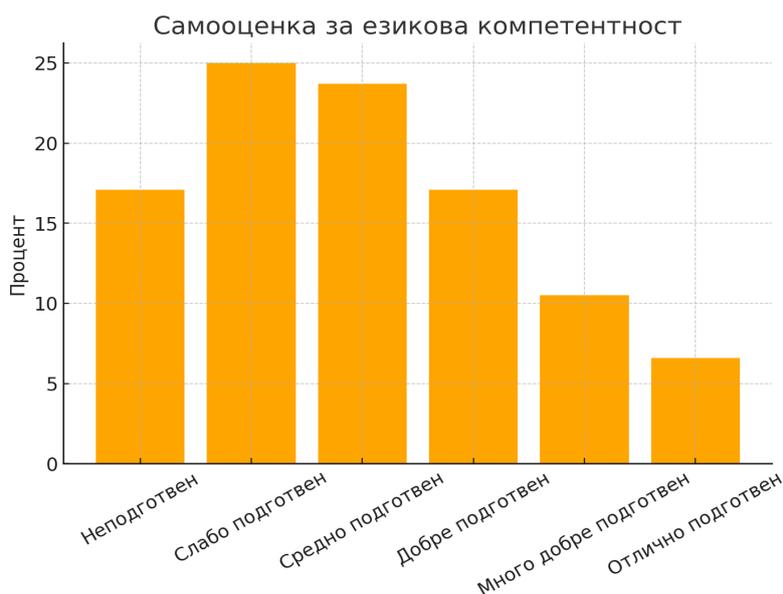
Резултати от анкетата сред преподавателите

Данните от преподавателската извадка 76 (респондента) показват отчетлива необходимост от целенасочено развитие на езиковите компетенции. Значителна част от академичния състав (80%) декларира, че използва английски език при работа с научна литература, статии и при участие в международни конференции. Въпреки наличието на група преподаватели с много добро и отлично ниво на владеене на езика, съществува и съществен дял от такива (25%), които оценяват собствените си умения като недостатъчни. Това създава предпоставки за неравномерност в използването на английския език и ограничава възможностите за пълноценно участие в международни проекти.

Фигура 1. Резултати от анкетата сред преподавателите – Цели на използване на английския език

От респондентите в анкетата се наблюдава силна концентрация на преподавателския състав (61,8%) в областта на комуникациите и информационните науки, което отразява профила и стратегическите приоритети на УниБИТ. Голяма част от преподавателите (92,1%) заявяват, че използват английски език в своята работа. Само 6 души (7,9%) посочват, че не го използват. Това е категоричен показател, че английският език е интегрална част от академичните и преподавателските дейности, независимо от индивидуалното ниво на владееене. Въпреки наличието на група преподаватели с много добро (10,5%) и отлично ниво (6,6%) на владееене на езика, съществува и съществен дял от такива (25%), които оценяват собствените си умения като недостатъчни и 17,1% от преподавателите се определят като неподготвени. Това създава предпоставки за неравномерност в използването на английския език и ограничава възможностите за пълноценно участие в международни проекти и академично израстване.

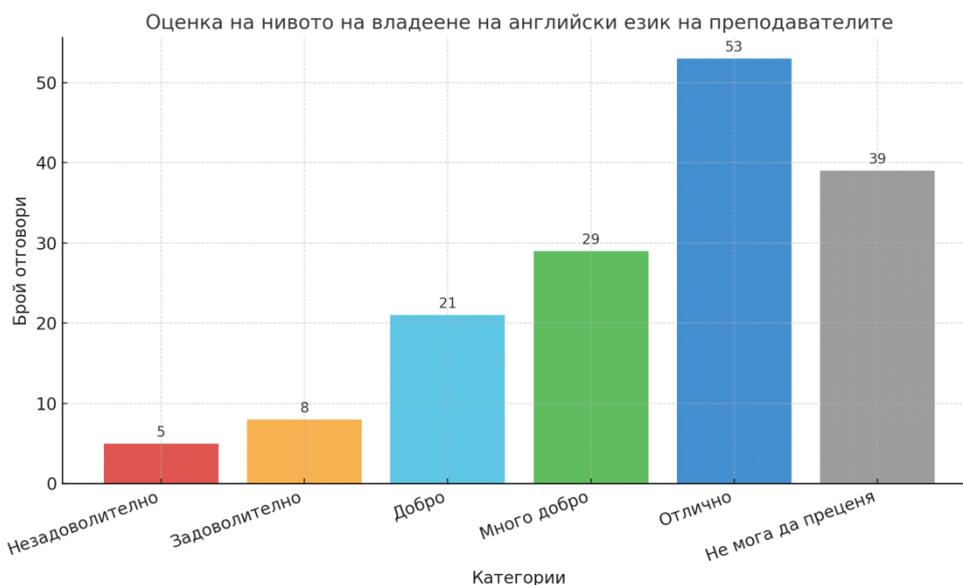
Фигура 2. Резултати от анкетата сред преподавателите – Самооценка за езикова компетентност

Резултати от анкетата сред студентите

Анкетата сред студентите разкрива (155 респондента), че значителна част от тях (67,1%) използват английски език в процеса на обучение. Въпреки това близо една трета не срещат реални възможности за работа на английски в университета. Относно преподавателската практика 33,5%

от студентите отбелязват, че преподавателите използват английски език понякога, докато едва 8,4% свидетелстват за постоянна употреба. Съществува отчетлива положителна нагласа към използването на англоезични източници – 92,3% от респондентите смятат, че преподавателите им ги използват активно.

По отношение на езиковата компетентност на преподавателите, студентите дават предимно положителни оценки: 34,2% определят нивото като „отлично“, а 18,7% – като „много добро“. Въпреки това 25,2% не могат да преценят, което е индикатор за липса на достатъчно систематични проявления на езиковите умения в аудиторията.

Фигура 3. Резултати от анкетата сред студентите – Оценка на нивото на владееене на английски език на преподавателите

Съпоставянето на резултатите от двете анкети очертава няколко основни тенденции. От една страна, академичният състав съзнава необходимостта от владееене на английски език, но неговото приложение в образователния процес е по-ограничено, отколкото студентите очакват. От друга страна, студентите демонстрират осъзнаване на ролята на английския език за постигане на по-високо качество на обучението – над половината (58,7%) считат, че нивото на владееене на езика от преподавателите допринася за ефективността на образователния процес.

Значим аспект е и участието в международни програми за мобилност, като „Еразъм“. Макар делът на студентите с участие да е относително нисък (11,6%), техният опит потвърждава необходимостта от по-активна езикова подготовка както на преподавателите, така и на обучаемите. Данните показват също, че студентите проявяват интерес към обучение на английски език – 34,2% заявяват готовност да изучават дисциплини на английски, докато други 30,3% са колебливи. Това отваря възможност за въвеждане на двуезични курсове или модули.

На базата на получените резултати могат да се очертаят няколко практически насоки:

- Системно обучение на преподавателите – въвеждане на курсове за усъвършенстване на английския език, насочени към академичната комуникация и преподаването на специализирана терминология.
- Двуезични курсове – експериментално въвеждане на дисциплини, преподавани паралелно на български и английски език, с цел постепенно изграждане на увереност у преподавателите и студентите.
- Стимулиране на мобилност – активна институционална подкрепа за участие в програма „Еразъм“ и други международни инициативи, включително чрез индивидуални консултации и подкрепа.
- Използване на англоезични източници – по-целенасочено интегриране на чуждестранна научна литература в курсовете, което би насърчило студентите да развият езиковите си

умения.

- Изграждане на институционална стратегия – формулиране на ясна университетска политика за повишаване на чуждоезиковите компетенции, включително индикатори за оценка на напредъка.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от изследването показват, че английският език е възприеман като съществен ресурс както за академичното развитие на преподавателите, така и за качеството на обучението в УниБИТ. Въпреки наличието на преподаватели с високи езикови компетенции, налице е необходимост от допълнителни обучения и системно интегриране на английския език в учебния процес. Студентските нагласи недвусмислено демонстрират желание за по-широко присъствие на английския език в образователната среда. В този смисъл стратегическа цел пред УниБИТ следва да бъде изграждането на устойчива система за развитие на чуждоезиковите компетенции на академичния състав, което би осигурило по-висока конкурентоспособност на университета в европейското и глобалното образователно пространство.

БЛАГОДАРНОСТИ: Тази публикация е реализирана по проект на тема: "Изследване на нагласите за нуждата от повишаване на чуждоезиковата компетентност на академичния състав на Университетът по библиотекознание и информационни технологии", с ръководител на проекта доц. д-р Теодора Генова по "Вътрешен конкурс за разработка на научни проекти по наредбата на МОН за условията и реда на оценката, планирането, разпределението и разходването на средствата от държавния бюджет за финансиране на присъщата на държавните висши училища научна или художествено творческа дейност" Проект N НИП 2025-01, 2025.

REFERENCES

Orduna-Nocito, E., & Sanchez-Garcia, D., (2021) Aligning higher education language policies with lecturers' views on EMI practices: A comparative study of ten European Universities, System, Volume 104, 2022, 102692, ISSN 0346-251X.